

poročila» so jako jasna, pregledna in — rekel bi — nekam pristrčna. Bog blagoslovi našo slovensko nižjo gimnazijo!

c) V letnem poročilu (nemškem) novomeške višje gimnazije, v katerem izhajajo leto za letom koreniti slovenski spisi, razveseljuje nas letos — ne učen sestavek, kakor je navada, ampak — mičen in lahek prevod srbske narodne pesmi o *«Ženitvi Maksima Črnjeviča»* v 1219 vrsticah. Ne dvomim kar nič, da bodo prav ta prevod čitali vsi, katerim pride novomeško izvestje v roke. Ako namerja gospod prelagatelj prof. Iv. Poljanec prihodnje leto podati kaj sličnega, naj sprejme že sedaj za to našo najiskrenejšo zahvalo. To za sedaj; morda o priliki kaj več.

Dr. Fr. L.

HRVAŠKO SLOVSTVO.

Almanak hrvatske bogoslovne mladeži. Spomen na 50 godišnjicu biskupovanja sv. oca pape Leona XIII. Uredio ga i izdao zbor duhovne mladeži zagrebačke. 8°. Str. 256. Cena 1 gold. — Vsekako veseli pojavi na slovenskem jugu so izdanja bogoslovcev, najboljši dokaz, da delujejo in se vsestransko pripravljajo za bodoči poklic. O delovanju vrlih ljubljanskih bogoslovcev smo se prepričali letos že v tretje v: «Pomladnih glasih»; a poprej omenjeni almanak nam kaže delovanje vseh hrvaških bogoslovcev v celini. Razlika je le ta, da so «Pomladni glasi» posvečeni mladini, a almanak podaje spise bolj za odrasle in nekoliko prav izvrstnih, času primernih razprav. V almanaku se proslavlja najprej svetla zvezda krščanstva, Leon XIII. Lepa pesmica posvečuje mu najprej almanak, a mična razprava Vilka Penića črta najprej njegovo plodno in umno politiško delovanje, omenja njegove velike zasluge za znanost, njegove nazore o prevažnem socialnem vprašanju in pa njegovo naklonjenost do Slovanov. V večjem vencu pesmij Fr. Cesarca: «Praznici», so nekatere več ali manj dovršene; menim, da sta najbolji: «Ave Marija» in pa: «Pjesmi». Tu nahajamo tudi himno in pa sonet Leonu XIII., v čegar proslavo je almanak izdan. Menim, da je najlepši biser v almanaku velika epska pesem v treh pevanjih: «Smrt sv. Florijana», katero je zložil vrli bogoslovec v Travniku Nikola Odić. Pesem je dovršena in krasno proslavlja navdušene vojake ne samo rimske, ampak tudi Kristusove, in pa njih poveljnika Florijana in Seksta, kateri so si z junaško mučeniško smrtjo pri mestu Lavreaku priborili nebeško kraljestvo. Niti groznje okrutnega Akvilina, niti sijajne obljube in prošnje niso jih mogle odvrti od mučeniške smrti. Tu so se uresničile besede, katere tudi sam pesnik rabi:

Crkva božja veličajno sjaje
A i sjet će dokle v'jeka traje.

V celi pesmi se zrcali razven ljubezni do Boga tudi ljubezen prijateljska med Florijanom in Sekstom. Sekst se trudi, da reši prijatelja, nago-varja ga, da vsaj na videz žrtvuje poganskim bogovom. A ko je vse zaman, umre tudi sam. Prekrasen prizor je, ko svetnik, podoben nebeškemu kerubinu, govori svojim vojakom, katere je tolikokrat vodil v boj proti sovražnikom, naj

gredó v boj za Jezusa, da umró mučeniške smrti. Takih pesmij je malo v hrvaškem slovstvu. Bog daj zdravje in srečo mlademu pesniku, storil bode lahko še veliko v korist Boga, cerkve in domovine. Za pesmimi se vrsté pripovedni spisi. Večja povest iz Bosne: «Vojkin sin Mitko», je sicer lepa, namen ji je blažilen: vendar se zdi, da je na mnogih mestih precēj temna. Jezik je lep, vendar bi bilo bolje, da je pripovedovanje bolj preprosto, naravno in manj pesniško. Ravno tega ne dostaje tudi črticam: «Vanitas vanitatum». Izvrstne so pa kratke črtice Antona Špoljara: «Uspomene». Posebno značilne so zadnje besede: «Ko razstavlja ljubav domovine od vjere, otima zemlji blagotvorno sunce, okrepu rosu; otima joj sve. Po tom geslu bili smo veliki; po njem ćemo opet do veličine i slave dospjeti! Za krst častni i slobodu zlatnu!»

Razprave — pet jih je po številu — so vse izvrstne in temeljite. Najpreje najdeš umen, matematičen dokaz za eksistencijo Božjo od dr. Jakše Pliverića iz Djakova. Posebno znamenita in jedrnata razprava je pa: «O štovanju (o češčenju) bl. djevice Marije prije efeškoga koncila (l. 431.)», katero je napisal senjski bogoslovec v Rimu Silvester Jerčinović. Opisuje nam na drobno umetnost v katakombah, te resne priče iz prvih vekov krščanstva. Po slikah in drugih spomenikih, katere nahajamo ondi, dokazuje se nam neovrgljivo, da so že prvi kristijani častili Devico Marijo tako, kakor jo častimo mi. Takih korenitih razprav nimamo mnogo; pisatelj je moral temeljito preučiti katakombe in življenje v njih. Ravno tako izvrstna je tudi razprava bosenskega frančiškana v Pečuhu, Vjekoslava Begca: «Nešto o odnošajima bosanskih vladara prema rimskim papama od god. 1180. — 1463.», v kateri črta prekoristno delovanje Petrovih naslednikov za vero in cerkev v Bosni, katera je bila ondan razcepljena v razne ločine. Času posebno primerni razpravi sta posebno zadnji: «Liberalizam» Ivana Kuničića iz Zadra in pa: «Treba li Hrvatima socijalne demokracije?» Štefana Gjanica iz Zagreba. V prvem spoznavamo razne vrste liberalizma in pa velike zasluge pokojnega papeža Pija IX., kateri je svetu pokazal njegovo škodljivost. Ni dolgo od tega, kar je socialna demokracija razprostrla svoje strupene mreže tudi po Hrvaškem, in Zagreb ima poleg lože tudi socialno-demokratski list prve vrste: «Sloboda». Št. Gjanić nam razkriva najprej socializem in njegove pogubne nauke, a potem sklepa, da med Hrvati socialna demokracija nima pravih tal. Vendar treba paziti, zato tudi kliče pisatelj: «Gori srca! Vzbudimo zadrijemalu vjeru; budimo kršćani! Tuj ćemo jedino naći lijeka svim nevoljama. Podučimo se u vjeri kršćanskoj, koja je stvorila našu domovinu; nek ona pronikne naš duh, naše srce, naše navade, naše uredbe, naše zakone!»

Pomudil sem se malo dalje pri almanaku, pa vreden je zanimanja. Če še omenim, da so zagrebški bogoslovci sprožili misel, naj se almanak izdā, da so privabili v svoje kolo vse svoje brate, uredili ga izvrstno in ga poslali v lepi praznični obleki med narod, mislim, da sem rekel dosti v njih pohvalo.

J. Barič.